

Eduskunnan puolustusvaliokunta

Väyläviraston lausunto puolustusvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 26/2025)

Väylävirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Väylävirasto vastaa valtion tieverkon, rautateiden ja vesiväylien kehittämisestä sekä kunnossapidosta. Väylävirasto toimii valtion omistaman rataverkon haltijana ja radanpitäjänä, joka hallinnoi valtion rataverkkoa ja ohjaa sen käyttöä.

Rataverkon haltijana Väylävirastoa koskevat vaarallisten aineiden kuljetuslainsäädännön vaatimukset erityisesti rataverkolla tapahtuvaan vaarallisten aineiden tilapäiseen säilytykseen käytettävien paikkojen osalta. Rautatiekuljetuksissa noudatetaan kaikkia kuljetusmuotoja koskevaa lakia vaarallisten aineiden kuljetuksesta (541/2023, jäljempänä *siviili-VAK-laki*) ja valtioneuvoston asetusta vaarallisten aineiden kuljetuksesta (925/2023) sekä Liikenne- ja viestintäviraston määräystä vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä (TRAFICOM/474029/03.04.02.00/2022). Vaarallisten aineiden tilapäinen säilytys on osa varsinaista kuljetusta, ja siinä on noudatettava vaarallisten aineiden kuljetukselle asetettuja vaatimuksia. VAK-laissa asetetaan kuljetusturvallisuuden varmistamiseksi myös tilapäisen säilytyksen paikkaa koskevia vaatimuksia ja mm. edellytetään (33 §) tällaiselta paikalta rataverkon haltijan laatimaa sisäistä pelastussuunnitelmaa sekä tilapäisen säilytyksen vastuuhenkilön nimeämistä. Valtion rataverkolla tilapäisen säilytyksen paikkoja ovat vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävät VAK-ratapihat, jotka on määritelty ulkoisista pelastussuunnitelmista annetun sisäministeriön asetuksen (1286/2019) liitteessä sekä muut Väyläviraston osoittamat tilapäisen säilytyksen paikat. Väylävirasto arvioi siten nyt esitettyä lakia vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa (jäljempänä *PV-VAK-laki*) erityisesti siltä osin, kun se liittyy vaarallisten aineiden rautatiekuljetuksiin sekä rataverkolla tapahtuvaan tilapäiseen säilytykseen.

PV-VAK-lain soveltamisala

8.5.2025

PV-VAK-lain 1 §:n 1 momentin mukaan lakia sovellettaisiin Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen suorittamaan vaarallisen aineen kuljetuksen valmisteluun ja toteuttamiseen sekä kuljetusturvallisuuden ja kuljetuksen tarvitsemien turvatoimien varmistamiseen. Vastaavasti siviili-VAK-lain 2 §:n 2 momentissa on rajattu lain soveltamisalan ulkopuolelle Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen suorittamat vaarallisten aineiden kuljetukset. Kuljettajaan perustuva rajausta tarkoittaa siviili-VAK-lain esitöiden (HE 220/2021, s. 75–76) mukaan sitä, että siviili-VAK-lakia ei sovelleta vaarallisten aineiden kuljetukseen, jonka suorittaa Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen palveluksessa oleva henkilö ja jolle puolustusvoimat tai Rajavartiolaitos on antanut käskyn tai määräyksen suorittaa kuljetus niiden valvonnassa ja vastuulla. Lain soveltamisalaan kuuluvat kuitenkin kuljetukset, jotka siviilitoimija suorittaa vastikkeelliseen tai vastikkeettomaan sopimusoikeudelliseen kuljetussopimuksen tai vastaavaan sopimukseen perustuen.

Lisäksi PV-VAK-lain soveltamisalasta olisi sen 2 §:n 2 momentin mukaan rajattu pois vaarallisten aineiden rautatiekuljetukset. Perusteluissa (s. 45) on todettu, että Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen vaarallisten aineiden rautatiekuljetukset suorittaa siviilitoimija, johon sovellettaisiin siviili-VAK-lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

Toisaalta PV-VAK-lain 1 §:n 1 momentin ja 6 §:n 4 momentin mukaan lakia sovellettaisiin sellaisiin Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen kuljetuksiin, joita toteuttaa Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen lukuun kolmas osapuoli, jos kyseessä olisi valmiuden kohottaminen tai poikkeusolot. PV-VAK-lain 6 § tarkoituksena olisi näissä tilanteissa mahdollistaa poikkeukset vaarallisten aineiden kuljetusta koskevasta sääntelystä siten kuin siitä tarkemmin laissa säädettäisiin. Väylävirasto toteaa, että pykälän ja sen perustelujen nojalla on kuitenkin edelleen epäselvää, olisiko tarkoituksena, että 6 §:ssä tarkoitettut poikkeukset voisivat koskea myös siviilitoimittajien suorittamia rautatiekuljetuksia. Nyt esitetystä muodosta näin ei voine olla, koska rautatiekuljetukset on nimenomaisesti suljettu PV-VAK-lain soveltamisalasta sen 2 §:n 2 momentin mukaisesti. Oikeustilan selventämiseksi ja päällekkäisen sääntelyn välttämiseksi Väylävirasto katsoo, että siviili-VAK-lain ja esitetyn PV-VAK-lain keskinäistä suhdetta 6 §:ssä tarkoitetuissa olosuhteissa olisi ylipäättään tarpeen selventää kummankin lain soveltamisalasäännöksissä.

PV-VAK-lain 6 §:n mukaisista poikkeuksista säädettäisiin esityksen perusteella (s. 51) tarkemmin muissa PV-VAK-lain pykälissä. Tilapäistä säilytystä koskeviin säännöksiin ei olisi sisällytetty tällaisia poikkeuksia. Toisaalta tilapäisen säilytyksen paikkaa koskevissa PV-VAK-lain 34 ja 35 §:ssä viitataan Puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien huomioimiseen, millä perustelujen mukaan tarkoitettaisiin lain 6 §:ssä tarkoitettuja olosuhteita, jolloin saattaa olla tarve joiltain osin poiketa normaalioloja koskevista vaatimuksista. Väylävirasto huomauttaa, että esitys ja sen perustelut vaikuttavat ristiriitaisilta. Väyläviraston näkemyksen mukaan nyt esitetystä muodosta on mahdotonta arvioida, miltä osin tilapäisen säilytyksen paikassa voitaisiin poiketa VAK-lainsäädännön vaatimuksista valmiutta kohotettaessa ja poikkeusoloissa, ja olisiko näitä

8.5.2025

poikkeuksia edellä todettu huomioon ottaen tarkoitus soveltaa myös rataverkon tilapäisen säilytyksen paikoilla. Valtion rataverkon haltijana Väylävirasto korostaa, että toiminnan lainmukaisuuden ja siihen kohdistuvien vaatimusten arvioimiseksi on olennaista, että kulloinkin voidaan selkeästi osoittaa, mitä lakia ja vaatimuksia rataverkolla tapahtuvaan vaarallisten aineiden kuljetukseen, tilapäinen säilytys mukaan lukien, sovelletaan.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Väylävirastossa asian on ratkaissut Johtaja Laura Kuistio ja esitellyt lakimies Ella Särkkä.

ASIAKIRJA / HANDLING / DOCUMENT

Tämä asiakirja on allekirjoitettu Väyläviraston sähköisen allekirjoituksen palvelussa.
Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.

Denna handling är undertecknad i Trafikledsverkets tjänst för elektroniska underskrifter.
Du kan verifiera den elektroniska underskriften med Adobe Acrobat.

This document has been signed at Finnish Transport Infrastructure Agency's service for electronic signatures.
You can verify the authenticity of the signature by using Adobe Acrobat.

ALLEKIRJOITUKSET / UNDERSKRIFTER / SIGNATURES

Allekirjoittaja	Ella Särkkä
Allekirjoitusaika	08.05.2025 08:52

Allekirjoittaja	Laura Kuistio
Allekirjoitusaika	08.05.2025 11:00

ASIAKIRJAT

Asiakirja

Väyläviraston lausunto PuV HE_26_2025.pdf

